

Herman Verweij reflecteert poëtisch op de brieven van zijn vader en moeder. FOTO MARA VAN DEN OETELAAR

Een correspondentie in poëzie

Honderdtwintig brieven gaan in 1943 heen en weer tussen de vader en moeder van dichter Herman Verweij. Zeventig jaar later weerklinkt de inhoud ervan in zijn bundel 'Zolderbrieven'.

VENLO
DOOR ADRI GORISSEN

Moeder Verweij is hoogzwanger als haar man eind maart 1943, door de Duitsers daartoe gedwongen, met de trein naar Neumark bij Halle gaat. Hij moet daar gaan werken in een Duitse bruinkoolfabriek. De geboorte van de baby is voor begin mei voorzien, maar hij zal er niet bij kunnen zijn. Uiteraard wil hij mede daarom zo veel mogelijk op de hoogte blijven van de gebeurtenissen thuis in Hilversum. Hij stuurt na aankomst meteen een eerste brief naar zijn vrouw en dat is de op-

maat voor een heuse correspondentie tussen de echtelieden. In de negen maanden die volgen gaan er ongeveer 120 brieven over en weer.

Doos

Na het overlijden van vader Verweij in 1996 (moeder is al tien jaar eerder gestorven) moet het huis in Hilversum worden leeggemaakt. Op zolder vinden de kinderen achter een gordijn een doos met daarin de brieven uit de oorlog. „Dat was heel speciaal”, herinnert de in Venlo wonende Herman Verweij zich. „We wisten natuurlijk wel dat er zo'n correspondentie moest zijn, maar hadden daar nooit verder over nagedacht. De brieven waren gesorteerd, er was een pakketje met brie-

ven van mijn vader en een met brieven van mijn moeder.”

Jarenlang gebeurt er niets mee, ze liggen bij Hermans oudste broer thuis. „Pas toen ik meer tijd kreeg om te schrijven en de dichter in me wakker werd, zo rond 2008, dacht ik opeens weer aan die brieven”, vertelt de voormalige Venlose stadsdichter. „Ik heb toen kopieën van mijn broer gekregen en ben ze gaan lezen. In het begin gaan ze natuurlijk vooral over de aanstaande bevalling en over hoe het vader in Duitsland vergaat, waar hij nogal smerig en geestdodend werk doet. Hij hoort pas drie weken na de geboorte dat hij een zoon heeft gekregen. Het is vooral vader die de correspondentie aandrijft, hij stelt veel vragen aan moeder. Later schrijft moeder onder meer over hoe moeilijk ze het vindt om een kind in haar eentje op te voeden. Vader probeert haar dan gerust te stellen, biedt vanuit Duitsland hoop en troost.” Het lezen van de brieven zet Herman Verweij aan tot het schrijven van gedichten. Eerst doet hij dat

vanuit het perspectief van zijn moeder. Later krijgt hij het idee om zijn vader en moeder om de beurt via de gedichten te laten spreken. „Een soort correspondentie in poëzie”, zegt hij. Uiteindelijk wordt het een cyclus van achttien verzen die in de bundel chronologisch zijn opgenomen. De sfeervolle gedichten hebben een bijzondere vorm, ze tellen allemaal vier strofen, waarvan de eerste twee regels telt, de tweede drie en de volgende twee ieder twee.

Reflectie

Hoe de verzen precies ontstaan, kan Verweij moeilijk aangeven. In elk geval veranderen de brieven niet één op één in een gedicht. De inhoud van meerdere brieven komt terecht in één vers. „De brieven zijn het uitgangspunt en van alles daaruit, de inhoud, de sfeer of iets wat ze oproepen, kan leiden tot een gedicht”, verduidelijkt hij. „Ik reflecteer poëtisch op de brieven. Mijn vader was bijvoorbeeld heel gelovig, bad de rozenkrans tijdens zijn werk in Neumark. Dat brengt je als dichter op

tal van beelden en die komen in de gedichten terecht.”

Zolderbrieven bevat niet alleen die verzen, maar ook een verslag van een wandeling die Verweij vorig jaar zomer in het voetspoor van zijn vader heeft gemaakt rond de voormalige bruinkoolgroeve, die nu de Geiseltalsee heet en een waterrecreatiegebied is. „Tijdens die wandeling wilde ik dichter bij mijn vader komen. Voor mijn gevoel is dat ook gebeurd, al is daar door de jaren heen veel veranderd. Ik heb de ingang van de bruinkoolfabriek gezien en de plek van de barakken. Dan kom je in zijn spoor en gaat het verleden leven. Daardoor heb ik vervolgens alles af kunnen sluiten.”

Herman Verweij – *Zolderbrieven*. Eigen uitgave. ISBN 9789082535303. Prijs 10 euro. Verkrijgbaar via www.hermanverweij.nl en bij boekhandel Koops in Venlo. De presentatie is op zondag 29 mei om 11 uur in het leescafé van de Venlose bibliotheek.